

UUSIA TUTKIMUSTULOKSIA JA KIRJALLISUUSESITTELYJÄ

Jouko Korkiasaari:

Ruotsista Suomeen vuosina 1980-81 palanneet Siirtolaisuustutkimuksia A 9, Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1983, 289 s.

Siirtolaisuusinstituutissa on juuri ilmestynyt työvoimaministerion ja asuntohallituksen rahoittama tutkimus, jossa selvitettiin Ruotsista Suomeen vuosina 1980-81 palanneiden henkilöiden ominaisuuksia, paluun syitä ja muuttoprosessia sekä paluun muuton tilastollisessa kehityksessä ja palanneiden demografisessa rakenteessa tapahtuneita muutoksia 1970-luvulla. Tutkimus perustui tilastoihin sekä palaajilta itseltään saatuihin tietoihin, jotka kerättiin postikyselyinä lähettämällä kyselylomake 1500 lle Ruotsista palanneelle aikuisikäiselle henkilölle. Vastausprosentti oli 69,2, mikä oli selvästi korkeampi kuin vastaavissa aikaisemmissa tutkimuksissa. Tutkimuksen teoreettisina lähtökohtina pohdittiin paluumuuton luonnetta lähinnä yksilön näkökulmasta ja käytännön lähtökohtina viranomaisen paluumuuttoon kohdistamia toimenpiteitä. Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti joitakin keskeisiä tutkimustuloksia.

Koko rekisteröidyn muuttoliikkeen historiassa on vain kaksi ajankohtaa, jolloin paluumuutto Ruotsista on ollut suurempaa kuin muutto Ruotsiin. Ensimmäisen kerran Suomi sai muuttovieraita vuosina 1971-74, jolloin palanneita oli 17 600 henkilöä enemmän kuin lähteneitä. Toinen muuttovieron kausi alkoi vuonna 1981 ja jatkuu edelleen. Vuosina 1981 ja 1982 Suomeen palasi yhteensä 22 700 henkilöä ja Ruotsiin muutti 11 500 henkilöä. Muuttovierot oli siis 11 200 henkilöä.

Paluumuutto on suuntautunut pääosin samoilta alueilta, joilta lähtömuutokin on ollut suurinta. Keskimäärin 43 % paluumuutosta suuntautui 1970-luvulla Pohjanmaalle ja Pohjois-Suomeen, 42 % Etelä- ja Lounais-Suomeen ja 15 % Keski- ja Itä-Suomeen. Tutkimuksesta ilmeni, että 78 % palasi samaan laanin ja 62 % samaan kuntaan, josta oli Ruotsiin lähtenyt. On kuitenkin todettava, että tulopakkakunnalle ei useinkaan jaada pysyvästi, vaan monet muuttavat melko pian uudelleen.

Tutkimuksen mukaan paluun syyt ovat ensisijaisesti ei-taloudellisia eli sosiaalisia ja itsensä toteuttamiseen liittyviä sillä vain 10-15 % tutkimus henkilöistä mainitsi jonkin taloudellisen tekijän

tarkeimmaksi paluunsa syyksi.

Yksittäisistä syistä olivat tärkeimpiä lasten tulevaisuuden järjestäminen (17 %), kotiseutu-kaipuu ja viihtymättömyys Ruotsissa (18 %), perhesuhteen ja yksityiselämään liittyvät tekijät (16 %) ja opiskelu tai varusmiespalvelun suorittaminen Suomessa (15 %).

Tutkimuksen keskeisenä piirteena oli ns. paluumuuttajatyypien muodostaminen ja paluumuuttoprosessin tarkastelu näiden tyyppien mukaan. Aikaisemmista tutkimuksista poiketen muuttajatyypien muodostamisessa otettiin samanaikaisesti huomioon useita muuttajan ominaisuuksia (19). Analyysin tuloksena saatiin kuusi paluumuuttajan "perustyyppiä", jotka nimettiin seuraavasti:

- 1) korkeasti koulutetut,
- 2) vanhemmat perheeliset,
- 3) nuoremmat perheeliset,
- 4) opiskelijat
- 5) nuoremmat sopeutumattomat ja
- 6) vanhemmat sopeutumattomat.

Paluumuuttajatyypit erosivat hyvin selvästi toisistaan sekä ominaisuuksiltaan että muuttosyiltään ja muuttoprosesiltaan (ks. taulukko seur.siv.)

Palanneiden suurimpina ongelmoina korostuivat työn löytäminen ja taloudellinen toimeentulo sekä hyvin monilla myös asuminen. Työttömyysaste oli vastaushetkellä 21 %. Ruotsissa ennen paluuta työttömyysaste oli ollut 9 %. Kärkkilään n. kolmasosa ilmoitti itseltään olevan vaikeuksia työn löytämisessä. Puolison osalta tilanne oli vieläkin huonompi. Noin viidesosalla palaajista olikin huomattavia ongelmia taloudellisessa toimeentulossa ja noin puolella ainakin jonkin verran.

Näitäkin ongelmoita olivat olleet työssä sekä ennen että jälkeen paluun, oli elintaso laskenut huomattavasti, sillä henkilökohtainen nettopalkka oli paluun seurauksena alentunut reaalisesti keskimäärin 25 %. Koko talouden ansiotuloista vastaava pudotus oli vieläkin suurempi. Kaikista vastaajista 60 % arvioi, että kotitaloutensa toimeentulon heikentyneen ainakin jonkin verran ja vain 13 % katsosi sen parantuneen.

Koetuista ongelmista huolimatta suurin osa oli kuitenkin elämänsä tyytyväisempi kuin Ruotsissa ollessaan. Noinpa lähes kaksi kolmasosaa olisiikin palannut Suomeen varmasti ja n. kolmasosa melko varmasti jos olisi tiennyt Suomen olosuhteista

Taulukko 1. Paluumuuttajan muotokuva: Ruotsista palanneiden tyypillisimmät ominaisuudet paluumuuttajatyypin mukaan

Ominaisuus	Kork. koulu-tetut	Vanh. per-heell.	Paluumuuttajatyyppi			
			Nuor. per-heell.	Opis-keli-jat	Nuor. sopeu-tumatt.	Vanh. sopeu-tumatt.
Ikä (vuotta)	25-34	30-40	25-35	20-25	20-29	35-45
Siviilisaaty	naima-ton/ naimi-sissa	naimi-sissä	naimi-sissa	naimaton	naimaton	naimaton/ naimi-sissa/ eronnut/ leski
Perhekkoko (henkiloa)	2.1	4.2	3.4	1.2	1.3	1.4
Koulutus	korkea-koulu	kansa-koulu	ammatti-koulu	lukio	kansak./ammattik.	kansa-koulu
Oloaika Ruotsissa (\bar{x})	3 v.	9 v.	7 v.	1.5 v.	2.5 v.	6 v.
Tärkeimmät paluun syyt	Tavoit-teen saa-vuttami-nen (39 %)	Lasten tulevai-suus (61 %)	Lasten tulevai-suus (56 %)	Opiskelu/varusmie-s palvelu (58 %)	Viihtymät- tomyys	Kotiseu-tukapuu
	Opiskelu	Kotiseu-tukapuu	Kotiseu-tukapuu	Tavoitteen saavutta-minen	Kotiseu-tukapuu	Tyolli-lisyys
	Lasten tulevai-suus	Suomen myontei-nen kehi-tys			Perhesuh-teet	Yksityis-elama
	Työpaikan saaminen				Yksityis-elämä	Perhesuh-teet
					Työllisyys	Viihty-mättömyys

ennen paluuta sen mitä tiesi vastausherkellä. Paluutaan katuvia oli vain 13 %. Toisaalta yli puolet aikoi jossain vaiheessa muuttaa pois nykyiselta asuinpaikkakunnaltaan, joskin vain viidesosa lähimman vuoden sisällä. Tärkeimmiksi syiksi mainittiin tyonsaanti, paluu entiselle kotipaikkakunnalle, viihtymättömyys, ammatissa eteneminen ja paremmat ansiot sekä opiskelu. Suurin osa aikoi muuttaa Suomen rajojen sisällä. Takaisin Ruotsiin aikovia oli vajaa kymmenesosa kaikista vastanneista ja lähes saman verran oli muualle ulkomaille aikovia.

Tutkimuksessa todettiin, että palaajien kokemat ongelmat ovat luonteeltaan kahdenlaisia: toisaalta muutosta itsestään suoranaisesti aiheutuvia ongelmia ja toisaalta muutosta riippumattomia yhteiskunnan rakenteellisiin tekijöihin liittyviä ongelmia. Ensinnä mainittuja ovat mm. tiedon hankintaan, muuton järjestelyihin ja muuttokustannuksiin liittyvät vaikeudet, jälkimmäisiä taas työn- ja asunonsaantivaikeudet. Tutkimuksessa katsottiin, että palaajien vaikeimpiin ongelmiin, työn- ja asunon-

saantiin, ei juurikaan voida vaikuttaa asettamatta palaajia erityisasemaan maassa asuviin nähden. Se ei olisi myöskään nykyisen paluumuuttopolitiikan mukaista. Toimenpiteet rajoittuvat näin ollen lähinnä muutosta itsestään suoranaisesti aiheutuvien ongelmien poistamiseen.

Paluumuuton tulevan kehityksen arvioitiin riippuvan ratkaisevasti Suomen ja Ruotsin taloudellisesta kehityksestä sekä Ruotsissa asuvien suomalaisten määrästä. Paluumuuton katsottiin asteittain vähenevän jo senkin vuoksi, että Ruotsiin muutto on nykyisellään hyvin vähäistä. Ruotsin taloudellisen tilanteen paraneminen voi myös olennaisesti hidastaa paluumuuttoa. Ruotsiin muuttoon sillä tuskin olisi kovin suurta vaikutusta, koska työvoiman tarve todennäköisesti pyrittäisiin tyydyttämään Ruotsissa jo olevalla työttömällä työvoimalla. Vaikka paluumuutto vähenisikin, saattaa muuttotase silti jatkua Suomelle muuttovoittoisena Ruotsin muuton pysyessä vähäisenä.

Jouni Korkiasaari

Alpo Juntunen,
Suomalaisten karkottaminen Siperiaan autonoman aikana ja karkotetut Siperiassa. Suomen vankeinhoiton historiaa, osa 3, Oikeusministeriön vankeinhoito-osasto ja Siirtolaisuustutkimuksia A 10 Siirtolaisuusinstituutti. Helsinki 1983, 210 s.

Arbetet på Juntunens avhandling om användningen av förvisning till Sibirien som straffform i Finland under den autonoma tiden startades inom ramen för det av professor Vilho Niitemaa ledda emigrationsprojektet vid Turun Yliopisto. En stor del av de finlandare som under 1800-talet hamnade i Sibirien som kolonister, var sådana som dömts för brott av olika slag. Juntunens avhandling har p.g.a. amnets art dock kommit att behandla flera olika problemkomplex. Den belyser finlandarnas i och för sig anspråkslösa roll vid Sibliens kolonisation, den är ett bidrag till fängvårdens historia och den tangerar stuligen de rysk-finländska relationerna, frågor som rör förhållandet mellan rysk och finländsk lagstiftning och rättspraxis.

I det ryska imperiet, som särskilt i sina asiatiska delar förfogade över ett enormt, gleset befolkat territorium användes deportering sedan länge som en straffform. Redan vid Borgå landdag år 1809 lades inom prästeståndet fram ett förslag att förvisning till Sibirien skulle börja tillämpas också hos oss, närmast för livstidsfångar. Förslaget godkändes inte av de andra stånden bl.a. med motiveringen att införande av förvisning till Sibirien hade förutsatt en lagändring. Tanken på att utnyttja Sibirien också i den finländska fängvården levde kvar och fick ny näring bl.a. av den trängsel som rådde i fängelserna och de tukasserier förrymda fångar utsatte befolkningen för. När Sibirien deporteringen sedan år 1826 infördes kom den till en början att gälla endast sådana som av kejseren benådats från dödsstraff. De grupper av brottslingar som kunde komma ifråga utvidgades dock snart. Från 1848 blev det möjligt också för kvinnor att byta ut långvariga fängelsestraff mot förvisning och samma år fick nya grupper av manliga fångar möjlighet att söka sig som kolonister till Sibirien.

Under den period systemet fungerade, 1826-1882 räknar Juntunen med sammanlagt 3321 förvisade, av vilka 86 procent var män. En dryg fjärdedel (1899 el. 27 procent) var sådana som benådats från dödsstraff och skickades i tvångsarbete till quovor i östra Sibirien. Huvudparten av den som förvisades som kolonister placerade sig i speciella finländska kolonier i västra Sibirien, i närheten av Omsk.

Såsom jag har endast kunnat antyda fanns det olika kategorier av fångar, som av olika orsaker hamnade i Sibirien och som också levde under olika förhållanden. De som hamnade i tvångsarbete i quovor och kronofabriker gick tydligen i de flesta fall rätt snart döden till mötes, medan den andra gruppen (kolonister) gavs reella möj-

ligheter att överleva. Juntunen kunde i sin framställning mera klart och explicit ha särskiljt mellan de olika grupperna.

Till en början fick de som dömts till förvisning vandra största delen av strackan till fots, vilket för dem som skulle till östra Sibirien betydde en promenad på omkring 7500 km. Senare när kommunikationerna byggts ut började man använda sig av både järnvägs- och flodtransporter.

I diskussionen om användning av deportering till Sibirien som straffform fäste man på finländsk sida från första början vikt vid behovet av möjlighet för fångarna att bevara sin anknytning till den evangelisk-lutherska tron. Det räckte dock ändå till 1860-talet innan en präst från Finland kunde förordnas att ta hand om fångarnas själavård. Hans praktiska möjligheter att få kontakt med alla dem som befann sig i tvångsarbete i östra Sibirien var dock små. De ryska myndigheterna hade inga klara uppgifter om var de finländska fångarna var utspridda och prästens ambetsdistrikt var, som Juntunen påpekar, större än hela Europa. Johannes Grano, som 1885 overtog uppgiften som Sibirien-finlandarnas präst, flyttade sin verksamhet till Vastsibirien där han gjorde en viktig insats bland de finländska kolonisterna.

Under den period som förvisning till Sibirien som straff hos oss förvisades sammanlagt 600 000 personer. Finlandarnas andel av dessa var drygt 3300 eller omkring en halv procent. Finlandarnas roll var alltså totalt sett ytterst marginell. När deporteringarna till Sibirien i slutet av 1880-talet upphör hos oss sker det på rysk begäran. Ännu under den autonoma periodens slutskede försöker man från finländsk sida genomdriva en benådning och rätt för de finländare som levde kvar i Sibirien att återvända till sitt hemland. Anhällan var uppenbarligen i hög grad ett resultat av felaktiga foreställningar i Finland om levnadsförhållandena i Sibirien. Johannes Grano, som bättre än de flesta kände Sibirien, framhävde att levnadsförhållandena egentligen var bättre där än i Finland och att de aldersstigna deporterade som levde kvar där skulle ha svårt att anpassa sig till ett liv i hemlandet.

Juntunens allmänna syn på de rysk-finländska förbindelserna förefaller att stå närmare en äldre, mera traditionell tolkning än den moderna, företradd av bl.a. hans opponent vid disputationen, Osmo Jussila. Juntunen ser utslag av rättskamp och tendenser till ryska centraliseringssträvanden där Jussila inte ser det. Juntunen ägnar inte dylika aspekter någon mera djupgående granskning. Också på andra punkter skulle jag gärna ha sett att Juntunen hade varit mera intensiv i sin problembehandling och uttryckt sig klarare - låt vara att hans avhandling också i sin nuvarande utformning innehåller mycket nytt av intresse.

Sune Jungar

Ismo Söderling:

Maassamuutto ja muuttovirrat - vuosina 1977-78 kunnasta toiseen muuttaneiden elinolosuhtetutkimus. Siirtolaisuustutkimuksia A 11. Turku 1983. 430 s.

Siirtolaisuusinstituutissa on valmistunut laaja maan sisäistä muuttoliikettä selvittävä tutkimus. Tämän maassamuuttotutkimuksen toteuttamiseen vaikuttivat useat eri tekijät. Ensiksikin siirtolaisuutta oli maassamme tutkittu 1970-luvun alkupuolella varsin voimaperäisesti, joten tiedontarve tältä muuttoliikkeen osa-alueelta oli joksikin aikaa tyydytetty. Toisaalta samaan aikaan maassamuutossa tapaantui selviä muutoksia, jotka loivat painetta maan sisäisen muuton tutkimiselle, kehitysalueiden muuttotappio hidastui ja kääntyi osin muuttovoittoiseksi. Samalla kaupunkien saama muuttovoitto kaantyi muuttotappioksi.

Tutkimuksen käytännön toteutusta edesauttoi huomattavasti se, että Siirtolaisuusinstituutti sai analysoitavakseen Tilastokeskuksen keraaman haastatteluaineiston. Tämän materiaalin myötä poistui myös aikaisempia maassamuuttotutkimuksia vääntynyt puute; ennen tutkimukset pakostakin olivat suhteellisen paikallisia ja vain rajattuja perusjoukkoja koskevia. Tutkimusta varten haastateltiin 1 439 maassamuuttanutta ja 1 103 paikallaanpysynyttä. Tutkimusprojektin kustansi Suomen Akatemia.

Tutkimuksessa maassamuutto määritellään pysyväksi kunnasta toiseen tapahtuvaksi siirtymiseksi, joka ei vaaltamatta vaadi omakohtaista muutto-päätöstä. Määritelmän mukaisesti samassa taloudessa voi olla sekä tavoite- että pakkomuuttajia.

Tutkimuksen viitekehysena on muuttoliikkeen toiminnallinen malli. Sen mukaan muuton katsotaan koostuvan useista, kronologisesti toisiaan seuraavista osaprosesseista. Mallin avulla voidaan erottaa muuton eri vaiheet sekä näissä vaiheissa vallitsevat elinolosuhteet.

Tutkimuksessa keskitytään eri muuttovirroissa esiintyvien elinolosuhteiden selvittämiseen. Muuttovirrat määntyvät sen mukaan, millaisten kuntatyyppien välillä muutto on tapahtunut. Tähän liittyen erotetaan maaseudulta maaseudulle, maaseudulta kaupunkiin, kaupungista maaseudulle ja kaupungista kaupunkiin suuntautuneet muutot. Tutkimusongelmat olivat seuraavat:

1. Millaiset olivat vuosina 1977-78 maassamuuttaneiden demografiset ominaisuudet ja muuton syyt?
2. Millaisin tiedoin muuttopäätös ja itse muutto on tehty?
3. Millaiset olivat maassamuuttaneiden elinolosuhteet ennen muutttoa ja valittomasti muuton jälkeen?
4. Millaiset muuttajat harkitsivat uudelleenmuutttoa? Samoin tutkittiin tämän mahdollisen muu-

ton syy?

Tutkimuksessa selvitettiin myös maassamuuton ja Ruotsiin suuntautuneen siirtolaisuuden välisiä yhteyksiä, haluttiin tutkia, miten nämä muutto-liikkeet poikkeavat toisistaan muuttoprosessien eri vaiheissa. Analyysimenetelminä käytettiin ristintaulukointia ja MCA-analyysia.

Tutkimuksen mukaan selvästi tärkein muuton motiivi oli työ (44 %). Toiseksi tärkein motiivi oli asuminen, sen vuoksi tapahtui joka neljäs muutto. Aikaisempien tutkimusten perusteella teidämme, että myös Ruotsiin muuttaneiden keskeinen lähtösyy liittyy työhön. Maassamuutto eroaa kuitenkin siirtolaisuudesta tässä suhteessa huomattavasti: maassamuutto on selvemmin tavoitemuutttoa (esimerkiksi uralla etenemistä) kun taas siirtolaisuus pakkomuutttoa (työttömyyden vuoksi muutttoa).

Tutkimuksen perusteella todettiin kullakin muuttovirralla olevan omat erityispiirteensä. Maaseutukuntien välisessä muutossa korostuivat ylempien sosiaaliryhmien työhön liittyvät muutot. Aikaisemminhan tämän muuttovirran muutto on ollut lähinnä maattoman maatyöväestön muutttoa, joten tältä osin tilanne on olennaisesti muuttunut.

Maaseudulta kaupunkiin muutossa voitoin erottaa useita erilaisia muuttajaryhmiä. Nuoret muuttivat kaupunkiin töihin tai opiskelemaan, vanhuksat taas lähemmäksi parempia palveluja. Tässä muuttovirrassa oli myös paljon paluumuuttajia eli sellaisia, joilla edellinen muutto oli suuntautunut kaupungista maaseudulle. Perinteisestihän maaseudulta kaupunkiin muutttoa on pidetty maaseudun työvoimareservin muuttona, joten tältä osin muuton luonne on selvästi monipuolistunut.

Kaupungista maaseudulle muutto oli ainoa, jossa työ ei ollut tärkein motiivi. Sen sijaan asumiseen liittyvät tekijät korostuivat tässä muuttovirrassa selvemmin. Muutot suuntautuivat yleensä omistusasuntoihin (omakotitaloihin) ja siirryttäessä kaupungista maaseudulle työpaikat pysyivät yleensä lähtöalueella.

Kaupunkien välinen muutto oli erityisesti toimihenkilöiden muutttoa. He muuttivat palvelu-alalta toiselle joko saadakseen paremmin palkatun tai turvatumman työpaikan. Mukana oli myös paljon opiskelunsa päättäneitä nuoria, jotka muuton yhteydessä siirtyivät työelämään.

Vaikka tutkituista n. 80 %:llä olikin ns. tavoite-muuttajia, havaittiin lähes puolella haastatelluista olleen jossain muuttonsa vaiheessa huomattavia vaikeuksia. Muuttovaikeuksia kokeneista voidaan mainita ensinnäkin sellaiset nuoret muuttajat, jotka muuton yhteydessä astuivat työelämään tai siirtyivät opiskelemaan. Heidän muuttonsa oli usein kahtimuutttoa ja se littyi kodista nautimiseen. Nämä nuoret siirtyivät monissa tapauksissa ensin huoneisiin asuntoihin, jotka omalta osaltaan

olivat aiheuttamassa turhaa jatkomuuttoa. Toisen vaikeuksia kokeneiden ryhmän muodostivat ne lapset ja naispuoliset aviopuoliset, jotka olivat joutuneet pakkomuuttamaan perheenpään työhön liittyvän tavoitemuuton vuoksi. Naisilla tämä pakkomuutto ilmeni huonona työhönsijoittumisena tuloalueen työmarkkinoille.

Tutkimuksessa esitellään erilaisia keinoja muuttovaikeuksien vähentämiseksi. Toimenpide-ehdotukset ovat luonteeltaan joko yksilöllisiä tai yhteisöllisiä. Esitetyt toimenpide-ehdotukset ovat varsin spesifisiä ja suhteellisen rajattuihin muuttoliikkeilmiöihin liittyviä, varsinaiset muuttoliikkeeseen

liittyvät syvälliset ongelmat - esimerkiksi kehitysalueiden heikon työllisyysilanteen aiheuttama muutto - on korjattavissa vain yhteiskuntapolitiikan eri lohkojen perusteellisella yhteensovittamisella.

Julkaisun lopussa tarkastellaan laajasti maassamuuttoon liittyvää tutkimustarvetta. Samoin pohditaan maassamuuton tulevaa kehitystä ja siihen mahdollisesti vaikuttavista tekijöistä vuoteen 2 000 mennessä.

Ismo Soderling

Finnish Diaspora I-II Papers of the Finn Forum conference, held in Toronto, Ontario, Canada, November 1-3, 1979. Published by the Multicultural History Society of Ontario. Edited by Michael G. Karni. Toronto 1981. Osa I 305 s., Osa II 319 s.

Marraskuun alussa vuonna 1979 järjestettiin Torontossa Kanadassa Finn Forum -konferenssi, jonka tarkoitus oli selvittää eri puolilta Suomen siirtolaisuutta. Konferenssin varsinaisena järjestäjänä ja isäntänä toimi The Multicultural History Society of Ontario. Esitelmöitsijoina olivat lähes kaikki Suomen siirtolaisuuden huomattavimmat tutkijat sekä Pohjois-Amerikasta Suomesta.

Nämä esitelmät on julkaistu kaksiosaisena teoksena ja tuloksena on varsin laadukas rautaisannos ja informaatiopaketti "Finnish Diaspora I-II". Ensimmäinen osa käsittää 19 artikkelia siirtolaisuudesta Suomesta Kanadaan, Etelä-Amerikkaan, Afrikkaan, Australiaan ja Ruotsiin. Toisessa osassa keskitytään pelkästään Suomen Yhdysvaltojen siirtolaisuuteen, ja artikkeleita on 17.

Heti alkuun on todettava kaksi seikkaa: ensin näkään teos ei ole yleisesitys, vaan kaikki artikkelit ovat tutkimuksia, jotka käsittelevät jotakin erikoisalaa, joko suppeampaa tai laajempaa. Toisaalta artikkelit eivät muodosta yhtenäistä kokonaisuutta, vaan kirjoittajat käsittelevät kukin oman erikoisalaansa. Tarkoitus lienee ollutkin esitellä aihepiirin tutkimuksellisia näkökulmia eikä nimenkirjoittaja siirtolaisuuden "laajista" harrasteli-

jöitä ja asiaan viikkytyimättömiä varten.

Teoksen Kanadaa koskevista artikkeleista moni käsittelee kanadansuomalaista työvaenliikettä. Tämä ei olekaan ihme, onhan liike ollut aikanaan merkittävässä asemassa siirtolaisten keskuudessa. Sitä paitsi se on alue, josta löytyy tutkijoita useampanakin seminaariin. Reino Kero kirjoittaa kanadansuomalaisten muutosta Neuvosto-Karjalaan, Arja Pili kanadansuomalaisten radikaalien ja maan hallituksen suhteista, Auvo Kostiainen sikalaisten työvaenjärjestöjen suhteista Yhdysvaltojen vastavuon järjestöihin. J. Donald Wilsonin aiheena on Matti Kurikka.

Muualle kuin Kanadaan kohdistuvaa siirtolaisuutta käsittelevät muun muassa Olavi Lahtenmäki, jonka aihe on Etelä-Amerikka, Olavi Koivukangas kirjoittaa Australiasta ja Eero Kuparinen Afrikasta. Tom Sandlund selvittää suomenruotsalaisten siirtolaisuutta ja Ahti Majava Suomen Ruotini siirtolaisuutta. Keijo Virtasen aihe on suomalaisten siirtolaisten paluumuutto.

Teoksen toinen osa käsittelee suomalaisia Yhdysvalloissa. Kirjoittajina ovat muun muassa Matti Kaups, Michael Karni ja kaksi siirtoläishistorian kirjoituksen lisäksi sarjan veteraania, John Kotelmannen ja William Hoglund. Kirjan päättää professori Pertti Virtarannan artikkeli amerikansuomalaisten kielestä. Virtarannan jo useita vuosia tekemä ollut tutkimus kyseisestä aiheesta lienee odotetuimpia siirtoläishistoriallisia tutkimuksia, mitä tällä hetkellä on tulossa.

Kanadan yhteiskuntatieteellisessä ja historian

tutkimuksessa on nykyisin intensiivisen tutkimuksen kohteena aihepiiri, josta kanadalaiset itse käyttävät termiä "multiculturalism". Valtio ja provinssit tukevat alan tutkimusta voimakkaasti ja ne ovat olleet tämänkin teoksen taustatukena. Ja hyvä niin. Kansalliset vähemmistöt ovat tutkijansa ansainneet

Siihen on "Finnish Diaspora" hyvä osoitus. Sen kautta käyvät selvästi ilmi sekä vähemmistön rooli ja merkitys suuressa maassa että suomalaisen siirtolaisuuden tutkimuksen laaja rintama.

Mika Huhta

Edellä esiteltyjä julkaisuja voi ostaa Siirtolaisuusinstituutista (os. Piispankatu 3, 20500 Turku 50, puh. 921 - 17536).

Jouni Korkiasaari, Ruotsista Suomeen vuosina 1980–81 palanneet,	A 9	50,— mk
Alpo Juntunen, Suomalaisten karkottaminen Siperiaan	A 10	60,— mk
Ismo Söderling, Maassamuutto ja muuttovirrat,	A 11	60,— mk
Finnish Diaspora I -- II.		65. mk
	osa I	37,— mk
	osa II	37,— mk

Life in the New Finland Woods. A History of New Finland, Saskatchewan. Published by The New Finland Historical and Heritage Society. Edited by Nancy Mattson Schelstraete. Edmonton 1982. 314 s.

New Finlandin suomalainen maanviljelysyhdyskunta Kanadan Saskatchewanissa on luultavasti kaikkein tunnetuimpia ja samalla tuntemattomimpia Kanadan suomalaisyhteisöistä. Jokainen, joka on siirtolaisuudesta vähänkin tietävinaan, vastaa kysymyksiin varmana, että siellä se jossakin on, Saskatchewanissa. Mutta kun pitää ruveta näyttämään kartalta, tuleekin seinä eteen.

Mistä New Finlandin sitten löytää? Kun ottaa suhteellisen hyvän kartan ja etsii provinssin kaakkoiskolkasta Esterhazyn, Tantallonin, Rocanvillen, Wapellan ja Whitewoodin kaupunkien muodostamasta viisikulmiosta, niin siinä se on. Nimeä ei kartasta löydy, on parasta vain uskoa. Kyseessä on useamman pienen kunnan alueella sijaitseva suhteellisen eristynyt maanviljelysyhdyskunta

jonne ensimmäiset suomalaiset muuttivat tieltä vasti vuosina 1887-88. He saivat homesteadinsa, jaivat ja saivat pian seuraia uusista suomalaisista. New Finland ei koskaan ole kasvanut kovin suureksi, enimmilläänkin asukkaita on ollut vain muutamia tuhat.

Mika sitten tekee alueen niin miehenkuntoiseksi? Ehkä se, että sekä Yhdysvaltojen että Kanadan suomalaiset maatalousalueet ovat tutkimuksellisesti vielä käytännöllisesti kärsien valkoista laakkia kartalla. Hammastyttävää, kun ottaa huomioon, että Kanadan suomalaisista toimi noin puolet nimenomaan maatalouden parissa ennen ensimmäisen maailmansodan alkua.

Täytyy ottaa huomioon vielä toinenkin seikka: tutkimattomuuden synty on sitä suurempi, kun muistaa, että sosiaalisilta ja muilta rakenteiltaan siirtolaisista koostuva maatalousyhteisö poikkeaa huomattavasti muusta yhteiskunnasta. Luultavasti korvaamatonta tutkimusmateriaalia on muutamana viime vuosikymmenen aikana hävinnyt. Vasta aivan viime vuosina, kun assimilaatiotutkimus on

noussut ajankohtaiseksi ja erityisesti Kanadassa puhutaan multikulturalismista, ovat silmät tämän tyyppisellekin tutkimuskentälle avautuneet.

Tälläkään kertaa eivät ole paikalle ehättäneet ensiksi tutkijat, vaan paikallinen historiaseura. Se on ponnistanut voimavaroja ja saanut aikaan hämmästyttävän monipuolisen kirjan. Lajissaan se ei toki ole ensimmäinen, onhan suomalaisilla eri puolilla Pohjois-Amerikkaa jo paljonkin vastaavansuomalaisia, Kanadassakin esimerkiksi Thunder Bayn suomalaisen historiaseuran "Bay Street Project".

"Life in the New Finland Woods" eroaa kuitenkin useimmista muista vastaavista teoksista siinä, että se on tehty poikkeuksellisen huolellisesti ja suurta vaivaa nähden. Se ei ole tieteellinen tutkimus. Siinä on kyllä lyhyt alueen historiikki, mutta muuten teos on lähinnä matrikkeli. Siinä käydään lyhyissä kappaleissa läpi alueen suomalaisten elinkeinot, kulttuurielämän eri puolet, uskonnollinen elämä ja sivistysharrastukset. Kaksi

kolmasosaa kirjasta koostuu perhehistoriikkeista.

Artikkelit eivät ole, kuten tekijät itse myöntävät, täydellisiä eivätkä tieteellisiä. Kirjasta käy selvästi ilmi eräitä New Finlandin erikoispiirteitä, esimerkiksi se, kuinka suljetussa, omavaraisessa ja eristäytyneessä maatalousyhteisössä lähes kaikki ovat sukua toisilleen tai se, kuinka suomalaiset ovat alueella hyvin säilyneet tai se, kuinka sikäläinen suomen kieli on vieläkin puhdasta verrattuna tyyppilliseen amerikansuomalaiseen "finglishiin". Erikoismaininnan ansaitsevat valokuvat, jotka ovat epäilemättä pala kanadansuomalaista kulttuurihistoriaa parhaimmillaan.

Teos on kaiken kaikkiaan omassa lajissaan tyylikäs kokonaisuus ja samalla muistutus tutkijoille, että he tarttuisivat aiheeseen ennen kuin on liian myöhäistä.

Miika Huhta

Finnish Canadian TV and Radio Association inc. on viime kesänä tehnyt 20 minuutin dokumenttifilmin "Juhannus Uudessa Suomessa", joka esitetään television Prisma-ohjelmassa 16.8.1983. Filmin jälkeen haastatellaan filmausryhman johtajaa tutkija Varpu Lindstrom-Bestiä.